

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA HENRIKA SAUGMANDSGORA ĒES
[HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE]

SECINĀJUMI,

sniegti 2021. gada 8. jūlijā¹

Lieta C-337/20

DM,

LR

pret

Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) Alpes-Provence

(*Cour de cassation* (Francija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesību aktu tuvināšana – Direktīva 2007/64/EK – Maksājumu pakalpojumi iekšējā tirgū – 58.–60. pants – Maksājumu pakalpojumu lietotāju un maksājumu pakalpojumu sniedzēju tiesības un pienākumi – Jēdzieni “pilnīga saskaņošana” un “izsmeļoša saskaņošana” – Paziņošana par neatļautiem maksājumu darījumiem, neievērojot noteikto termiņu – Maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildība pret maksājumu pakalpojumu lietotāju, ko reglamentē tikai Direktīva 2007/64/EK – Maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildība pret tādu trešo personu kā galvotājs – Direktīvas 2007/64/EK piemērošanas joma – Valsts tiesībās paredzētā tiesiskā regulējuma atbildības jomā piemērošana

I. Ievads

1. Šī lieta attiecas uz Direktīvas 2007/64/EK par maksājumu pakalpojumiem² interpretāciju, un it īpaši uz tās piemērošanas jomu.
2. Šī direktīva reglamentē maksājumu darījumus starp tādu maksājumu pakalpojumu sniedzēju kā banka un šo pakalpojumu lietotāju, kas var būt privātpersona vai uzņēmums.
3. Pamatlietā maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir arī kreditors lietotājam, kas tādējādi ir parādnieks. *Cour de cassation* [Kasācijas tiesa] (Francija) ir uzdevusi jautājumus par to, vai Direktīvas 2007/64 tiesību normas ir pilnībā saskaņotas, kā rezultātā dalībvalstīm nav rīcības brīvības attiecībā uz maksājumu darījumā iesaistīto pušu atbildību, un vai šīs tiesību normas ietekmē attiecības starp galvotāju, kas atbild kreditoram par parādnieka parādu, un šo kreditoru.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK (OV 2007, L 319, 1. lpp.).

4. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegts saistībā ar strīdu starp sabiedrības *Groupe centrale automobiles SARL* (turpmāk tekstā – “sabiedrība *GCA*”) vadītāju DM, kā arī šīs sabiedrības galvotāju LR un kredītiestādi *Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) Alpes-Provence* (turpmāk tekstā – “banka”). Kasācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka, lai arī saskaņā ar Direktīvas 2007/64 tiesību normām sabiedrība parādniece noilguma dēļ nevar celt prasību par atbildību pret kredītiestādi, kas ir izpildījusi maksājumu darījumus bez šīs sabiedrības atļaujas, šī direktīva neliedz šim galvotājam atsaukties uz minētās iestādes atbildību par šiem nodarījumiem, ja tas ir atļauts valsts tiesību aktos.

5. Mana izklāsta noslēgumā piedāvāšu Tiesai nospriest, ka Direktīva 2007/64 pilnībā reglamentē līgumiskās saistības starp maksājumu pakalpojumu lietotāju un maksājumu pakalpojumu sniedzēju un attiecīgi to atbildību, bet tā nereglamentē attiecības starp galvotāju un šo maksājumu pakalpojumu sniedzēju. It īpaši šī direktīva neliedz galvotājam izvirzīt pret šo pakalpojumu sniedzēju prasījumus par atbildību, ja valsts tiesību aktos tas ir atļauts, gadījumā, ja tas ir pieļāvis nolaidību pret maksājumu pakalpojumu lietotāju, izpildot tā neatļautu darījumu, lai arī saskaņā ar minēto direktīvu šis pakalpojumu lietotājs vairs nevar izvirzīt prasījumus par sava pakalpojumu sniedzēja atbildību.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

6. Saskaņā ar Direktīvas 2007/64 4., 31. un 47. apsvērumu:

“(4) [...] ir būtiski Kopienas mērogā izveidot tādu modernu un saskaņotu tiesisko regulējumu maksājumu pakalpojumiem – neatkarīgi no tā, vai pakalpojumi ir savienojami ar finanšu nozares ierosmes vienotai euro maksājumu zonai [(SEPA)] sistēmu –, kas būtu neitrāls un tādējādi visām maksājumu sistēmām nodrošinātu vienādus [konkurences] apstākļus, lai saglabātu patērētāju izvēli, kas, salīdzinot ar esošām valstu sistēmām, būtu ievērojams solis uz priekšu attiecībā uz patērētāju izmaksām, drošību un efektivitāti.

[...]

(31) Lai samazinātu risku un sekas, ko rada neatļauti vai nepareizi veikti maksājumu darījumi, maksājumu pakalpojumu lietotājam pēc iespējas ātrāk būtu jāinformē maksājumu pakalpojumu sniedzējs par jebkādu apstrīdējumu attiecībā uz neatļautiem vai nepareizi veiktiem maksājumu darījumiem ar nosacījumu, ka maksājumu pakalpojumu sniedzējs izpildījis šajā direktīvā noteiktās informēšanas prasības. Ja maksājumu pakalpojumu lietotājs ievēro šo paziņošanas termiņu, viņam būtu jābūt iespējai uzturēt savas prasības saskaņā ar valsts tiesību aktiem noteiktajos noilguma periodos. Citas prasības, ko cits citam izvirza maksājumu pakalpojumu lietotāji un maksājumu pakalpojumu sniedzēji, paliek neskartas, un uz tām šī direktīva neattiecas.

[...]

(47) Maksājumu pakalpojumu sniedzējam vajadzētu uzņemties atbildību par pareizu maksājumu izpildi, tostarp īpaši par maksājumu darījuma kopsummu un izpildes laiku, kā arī pilnu atbildību par jebkādiem traucējumiem, ko izraisījušas citas puses maksājumu sistēmas ķēdē, līdz pat maksājuma saņēmēja kontam. No šīs atbildības izriet, ka maksātāja maksājumu

pakalpojumu sniedzējam vajadzētu labot maksājuma darījuma izpildi vai bez liekas kavēšanās atmaksāt attiecīgo darījuma summu maksātājam, ja maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējam nav ieskaitīta pilna summa, neskarot citus iespējamus prasījumus, ko varētu izdarīt saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Šī direktīva attiecas tikai uz maksājumu pakalpojumu lietotāja un maksājumu pakalpojumu sniedzēja savstarpējām līgumsaistībām un atbildību. [..]

7. Šīs direktīvas 4. pantā ir noteikts:

“Šajā direktīvā izmanto šādas definīcijas:

[..]

7) “maksātājs” ir tāda fiziska vai juridiska persona, kura ir maksājumu konta turētājs un kura atļauj veikt maksājuma uzdevumu no šā maksājumu konta, vai gadījumā, ja nav maksājumu konta, tad fiziska vai juridiska persona, kas dod rīkojumu par maksājumu darījumu;

[..]

10) “maksājumu pakalpojumu lietotājs” ir fiziska vai juridiska persona, kas izmanto maksājuma pakalpojumu kā maksātājs vai maksājuma saņēmējs, vai gan kā maksātājs, gan kā maksājuma saņēmējs;

[..].”

8. Minētās direktīvas 51. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ja maksājumu pakalpojumu lietotājs nav patērētājs, puses var vienoties, ka daļēji vai pilnībā nepiemēro 52. panta 1. punktu, 54. panta 3. punktu, 59., 61., 62., 63., 66. un 75. pantu. Puses var vienoties arī par citu laika periodu nekā to, kas paredzēts 58. pantā.”

9. Saskaņā ar šīs direktīvas 58. pantu:

“Maksājumu pakalpojumu lietotājs no maksājumu pakalpojumu sniedzēja saņem kļūdas labojumu tikai tad, ja viņš ir informējis savu pakalpojumu sniedzēju bez liekas kavēšanās, tiklīdz viņš ir uzzinājis par jebkādu neautorizētu vai nepareizu maksājumu darījumu, ieskaitot 75. pantā minēto, un ne vēlāk par 13 mēnešiem pēc debitēšanas dienas, izņemot gadījumus, ja attiecīgā gadījumā maksājumu pakalpojumu sniedzējs nav sniedzis vai darījis pieejamu informāciju par šo maksājumu darījumu atbilstīgi III sadaļai.”

10. Direktīvas 2007/64 59. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Dalībvalstis nosaka, ka tad, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs noliedz, ka viņš ir atļāvis izpildītu maksājuma darījumu, vai ja viņš apgalvo, ka maksājuma darījums ir izpildīts kļūdaini, maksājumu pakalpojumu sniedzējam jāpierāda, ka maksājumu darījumam tika noteikts autentiskums, tas tika precīzi reģistrēts un iegrāmatots un tajā nav notikušas tehniskas kļūmes vai citi trūkumi.”

11. Šīs direktīvas 60. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka, neskarot 58. pantu, neatļauta maksājumu darījuma gadījumā maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nekavējoties atlīdzina maksāt[ā]jam neatļautā maksājumu darījuma summu un attiecīgā gadījumā atjauno tā maksājuma konta stāvokli, no kura tika noņemta šī summa, līdz stāvoklim, kādā tas būtu bijis, ja nebūtu noticis neatļautais maksājumu darījums.

2. Var noteikt papildu finansiālo kompensāciju saskaņā ar tiem tiesību aktiem, ko piemēro līgumam starp maksātāju un viņa maksājumu pakalpojumu sniedzēju.”

12. Minētās direktīvas 75. panta 1. punkta pirmajā un otrajā daļā ir noteikts:

“Ja maksājumu uzdevumu ir ierosinājis maksātājs, viņa maksājumu pakalpojumu sniedzējs, neskarot 58. pantu, 74. panta 2. un 3. punktu un 78. pantu, ir materiāli atbildīgs maksātājam par pareizu maksājuma darījuma izpildi, [izņemot,] ja viņš maksātājam un attiecīgā gadījumā maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējam var pierādīt, ka maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir saņēmis maksājuma darījuma summu saskaņā ar 69. panta 1. punktu, un tādā gadījumā maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir materiāli atbildīgs maksājuma saņēmējam par pareizu maksājuma darbības izpildi.

Ja maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir materiāli atbildīgs saskaņā ar pirmo [daļu], viņš bez liekas kavēšanās atlīdzina maksājumu pakalpojumu lietotājam neveiktā vai nepareizā maksājumu darījuma summu un attiecīgā gadījumā atjauno stāvokli tajā maksājuma kontā, no kā debitēta attiecīgā summa, līdz tādām stāvoklim, kāds būtu bijis, ja nebūtu noticis nepareizais maksājumu darījums.”

13. Šīs pašas direktīvas 86. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Neskarot 30. panta 2. punktu, 33. pantu, 34. panta 2. punktu, 45. panta 6. punktu, 47. panta 3. punktu, 48. panta 3. punktu, 51. panta 2. punktu, 52. panta 3. punktu, 53. panta 2. punktu, 61. panta 3. punktu, 72. pantu un 88. pantu, ciktāl šajā direktīvā ir saskaņoti noteikumi, dalībvalstis nepatur spēkā un neievieš citus noteikumus kā vien tos, kas ir ietverti šajā direktīvā.”

14. Direktīva 2007/64 tika aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu [2007/64]³.

15. Direktīvas 2015/2366 71. panta 1. punkts, 72. panta 1. punkta pirmā daļa, 73. panta 1. punkts, 89. panta 1. punkts un 107. panta 1. punkts būtībā un attiecīgi atbilst Direktīvas 2007/64 58. pantam, 59. panta 1. punktam, 60. pantam, 75. panta 1. punkta pirmajai un otrajai daļai un 86. panta 1. punktam⁴.

³ OV 2015, L 337, 35. lpp.

⁴ Uzsveru, ka starp pusēm tomēr nav strīda par to, ka izskatāmajā lietā Direktīva 2015/2366 nav piemērojama *ratione temporis*.

B. Francijas tiesības

16. Direktīvas 2007/64 tiesību normas, kas ir transponētas Francijas tiesību aktos, ir atrodamas *code monétaire et financier* [Monetārajā un finanšu kodeksā] tā redakcijā, kas izriet no *ordonnance n° 2009-866, du 15e juillet 2009, relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement* [2009. gada 15. jūlija Rikojuma Nr. 2009-866 par nosacījumiem, kas reglamentē maksājumu pakalpojumu sniegšanu un maksājumu iestāžu izveidi] (2009. gada 16. jūlija *JORF*, teksts Nr. 13; turpmāk tekstā – “Monetārais un finanšu kodekss”).

17. Monetārā un finanšu kodeksa L. 133-18. pantā, ar ko transponēts Direktīvas 2007/64 60. pants, ir noteikts:

“Ja lietotājs paziņo par neatļautu maksājumu darījumu, ievērojot L. 133-24. pantā paredzētos nosacījumus, maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nekavējoties atlīdzina maksātājam neatļautā maksājumu darījuma summu un attiecīgā gadījumā atjauno maksājuma konta stāvokli, no kura tika noņemta summa, līdz stāvoklim, kādā tas būtu bijis neatļauta maksājumu darījuma neesamības gadījumā.

Maksātājs un tā maksājumu pakalpojumu sniedzējs ar līgumu var lemt par papildu atlīdzību.”

18. Ar Monetārā un finanšu kodeksa L. 133-23. pantu ir transponēts Direktīvas 2007/64 59. pants.

19. Monetārā un finanšu kodeksa L. 133-24. pants, ar ko ir transponēts Direktīvas 2007/64 58. pants, ir formulēts šādi:

“Maksājumu pakalpojumu lietotājs ziņo savam maksājumu pakalpojumu sniedzējam par neatļautu vai nepareizi veiktu maksājumu darījumu nekavējoties un ne vēlāk kā 13 mēnešu laikā no debitēšanas dienas, citādi tiesību īstenošanas termiņš beidzas, izņemot, ja maksājumu pakalpojumu sniedzējs tam nav sniedzis vai nav nodevis tā rīcībā informāciju par šo maksājumu darījumu saskaņā ar III grāmatas 1. sadaļas IV nodaļu.”

Puses var nolemt atkāpties no šī panta noteikumiem, izņemot gadījumus, ja lietotājs ir fiziska persona, kas nerīkojas profesionālos nolūkos.”

20. Saskaņā ar Civillkodeksa 1147. pantu:

“Parādniekam attiecīgā gadījumā piespriež atmaksāt zaudējumus, kas radušies saistību neizpildes dēļ vai izpildes kavējuma dēļ, ja vien viņš nepierāda, ka neizpildi ir izraisījuši no viņa neatkarīgi iemesli, ko uz viņu nevar attiecināt, un pat ja viņš nav rīkojies ļaunticīgi.”

21. Civillkodeksa 2313. pantā ir paredzēts:

“Galvotājs var izvirzīt pret kreditoru jebkādas iebildes, kas attiecas uz galveno parādnieku un kas ir saistītas ar parādu.

Taču tas nevar izvirzīt iebildes, kas ir pilnībā personiski saistītas ar parādnieku.”

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

22. 2008. gada 22. decembrī banka apstiprināja kredīta piešķiršanu sabiedrībai GCA norēķinu kontā ar LR sniegtu solidāru galvojumu kā garantiju.

23. Pēc šīs kredīta piešķiršanas atcelšanas banka pieprasīja veikt maksājumu LR kā galvotājam. Viņš apgalvoja, ka banka, veicot pārskaitījumus trešo personu labā bez atļaujas, esot pieļāvusī kļūdu un ka šo pārskaitījumu summa esot jāatskaita no prasījuma, ko banka vērs pret viņu.

24. Balstoties uz Monetārā un finanšu kodeksa L. 133-24. pantu, ar ko transponēts Direktīvas 2007/64 58. pants, *cour d'appel d'Aix-en-Provence* [Ēksanprovansas apelācijas tiesa] (Francija) uzskatīja, ka LR apstrīdēšana ir nepieņemama, jo šajā tiesību normā strīdīgo pārskaitījumu apstrīdēšanai paredzētais trīspadsmit mēnešu termiņš bija beidzies pirms šīs apstrīdēšanas uzsākšanas un ka tai ir iestāties noilgums.

25. Kasācijas sūdzībā, kas iesniegta *Cour de cassation*, LR un sabiedrības GCA vadītāja DM atzīst, ka šis trīspadsmit mēnešu termiņš ir beidzies. Tomēr tie uzskata, ka minētā Monetārā un finanšu kodeksa tiesību norma neliedz atzīt bankas atbildību saskaņā ar vispārējām tiesībām, kā tas ir paredzēts Civilkodeksa 1147. pantā, ja tā nav izpildījusi savu rūpības pienākumu.

26. Pēc LR un DM domām, apstākļi, ka banka bija veikusi attiecīgos pārskaitījumus bez sabiedrības GCA atļaujas, ir līguma pārkāpums, kas ir jānovērš saskaņā ar Civilkodeksa 1147. pantu.

27. Iesniedzējtiesa precizē, ka atbilstoši valsts tiesībām galvotājs var izvirzīt pret kreditoru jebkādas iebildes, kas attiecas uz galveno parādnieku un ir saistītas ar parādu, un it īpaši ar atlīdzību saistībā ar to, ka kreditors ir parādā galvenajam parādniekam. Šī tiesa piebilst, ka šo tiesību normu var piemērot, ja kreditors attiecībā uz galveno parādnieku ir pieļāvis tādu kļūdu, kas ir izraisījusi kreditora civiltiesiskās atbildības iestāšanos, un līdz ar to ir radies pienākums samaksāt minētajam galvenajam parādniekam zaudējumu atlīdzību, lai novērstu tam nodarīto kaitējumu.

28. Minētā tiesa arī uzsver, ka saskaņā ar Civilkodeksa 1147. pantu jebkāda līgumsaistību neizpilde, kas ir radījusi zaudējumus saistību kreditoram, rada pienākumu saistību parādniekam par to atbildēt.

29. Tomēr iesniedzējtiesa vaicā, vai galvotājs var balstīties uz noteikumiem par līgumisko atbildību saskaņā ar vispārējām tiesībām, ņemot vērā noteikumus par atbildību, kas paredzēti Direktīvā 2007/64 un kas ir transponēti Monetārajā un finanšu kodeksā.

30. Šādos apstākļos *Cour de cassation* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [Direktīvas 2007/64] 58. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to attiecībā uz neatļautiem vai nepareizi veiktiem maksājumu darījumiem tiek ieviesta maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības sistēma, ar kuru tiek izslēgta iespēja celt jebkādas prasības vispārējo tiesību civiltiesiskās atbildības jomā par tiem pašiem faktiem, pamatojoties uz to, ka šis pakalpojumu sniedzējs nav izpildījis savus pienākumus, kas tam ir noteikti valsts tiesībās, it īpaši gadījumā,

ja maksājumu pakalpojumu lietotājs 13 mēnešu laikā pēc debitēšanas dienas nav informējis maksājumu pakalpojumu sniedzēju par maksājumu darījumu, kas nav bijis atļauts vai ir nepareizi veikts?

- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai šis pats pants nepieļauj, ka maksājumu pakalpojumu lietotāja galvotājs, lai apstrīdētu garantētā parāda summu, attiecībā uz tiem pašiem faktiem atsaucas uz maksājumu pakalpojumu sniedzēja, kurš ir galvojuma saņēmējs, vispārējo tiesību civiltiesisko atbildību?”

31. 2020. gada 16. jūlija lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā tika reģistrēts 2020. gada 23. jūlijā.

32. Francijas, Čehijas un Itālijas valdības, kā arī Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus un arī sniedza rakstveida atbildes uz jautājumiem, kurus Tiesa bija uzdevusi 2021. gada 8. martā.

IV. Vērtējums

33. Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa lūdz Tiesu izskaidrot saikni starp maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības sistēmu, kas ieviesta ar Direktīvas 2007/64 58.–60. pantu, un vispārējo tiesību civiltiesiskās atbildības sistēmu, kas paredzēta valsts tiesību aktos. Precīzāk, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, pirmkārt, vai ar Direktīvas 2007/64 60. pantu, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 58. un 59. pantu, netiek pieļauta iespēja celt jebkādas prasības par maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildību, balstoties uz vispārējo tiesību līgumiskās atbildības sistēmu, it īpaši, ja noilguma termiņš paziņošanai par neatļautu darījumu⁵ ir beidzies (pirmais prejudiciālais jautājums), un, otrkārt, vai tas ir attiecināms arī uz prasību par atbildību, ko cēlusi trešā persona, proti, pakalpojumu lietotāja galvotājs (otrais prejudiciālais jautājums).

34. Lai sniegtu atbildi iesniedzējtiesai, uzskatu, ka sākumā ir lietderīgi izskaidrot atbildības sistēmu, kas izveidota ar Direktīvu 2007/64, it īpaši tās 58.–60. pantu, un noteikt, vai var piemērot konkurējošu atbildības sistēmu, un vēlāk pārbaudīt, vai tāda trešā persona kā pakalpojumu lietotāja galvotājs var celt prasību par maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildību saskaņā ar šo konkurējošo sistēmu.

A. Par pakalpojumu sniedzēja atbildības sistēmu, kāda ir izveidota ar Direktīvu 2007/64 (pirmais prejudiciālais jautājums)

35. Ar pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai ar Direktīvu 2007/64 izveidotajā maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības sistēmā neatļauta maksājumu darījuma gadījumā ir izslēgta iespēja celt jebkādas prasības vispārējo tiesību civiltiesiskās atbildības jomā par tiem pašiem faktiem, pamatojoties uz to, ka šis pakalpojumu sniedzējs nav izpildījis pienākumus, kas tam ir noteikti ar valsts tiesību aktiem.

⁵ Uzsveru, ka, lai arī iesniedzējtiesa savos jautājumos min gan neatļautos darījumus, gan nepareizi veiktus darījumus, pamatlieta attiecas uz neatļautu darījumu. Izskatot Direktīvas 2007/64 tiesību normas par abu veidu darījumiem – ciktāl tas ir nepieciešams –, tādējādi iesauk Tiesai atbildēt tikai uz jautājumiem, kas uzdoti saistībā ar neatļautiem darījumiem.

36. Francijas un Čehijas valdības, kā arī Komisija pakārtoti uzskata, ka šī ar Direktīvu 2007/64 izveidotā atbildības sistēma neļauj piemērot vispārējo tiesību līgumiskās atbildības sistēmu attiecībā uz tiem pašiem darījumiem, savukārt Itālijas valdība pauž viedokli, ka šīs abas atbildības sistēmas var līdzāspastāvēt.

37. Pamatojoties uz vērtējumu, kas balstīts uz Direktīvas 2007/64 58. un 60. panta formulējumu un šo tiesību normu kontekstu, kā arī ņemot vērā šīs direktīvas mērķus⁶, uzskatu, ka ar minēto direktīvu izveidotā maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības sistēma pret maksājumu pakalpojumu lietotāju neatļauta darījuma gadījumā ir pilnīgi saskaņota, tādējādi šī sistēma izslēdz jebkādu konkurējošu atbildības sistēmu.

38. Sākumā attiecībā uz Direktīvas 2007/64 58. un 60. panta *formulējumu* konstatēju, ka ar 58. pantu ir ieviests vispārējs pienākums paziņot par jebkādu neatļautu vai nepareizi veiktu darījumu, tādējādi pakalpojumu lietotājs neatļauta vai nepareizi veikta darījuma gadījumā panāk kļūdas labojumu tikai tad, ja viņš ir informējis savu pakalpojumu sniedzēju par šādu darījumu ne vēlāk par trīspadsmit mēnešiem pēc attiecīgās debitēšanas dienas.

39. Šīs direktīvas 60. pants īpaši attiecas uz pakalpojumu sniedzēja atbildību neatļauta darījuma gadījumā⁷. Tā 1. punktā ir paredzēts – dalībvalstis nodrošina, ka, *neskarot 58. pantu*, maksājumu pakalpojumu sniedzējs nekavējoties atlīdzina maksātājam neatļautā maksājumu darījuma summu.

40. Direktīvas 2007/64 60. pantā lietotā vārdkopa “neskarot 58. pantu” nozīmē, ka šīs direktīvas 58. pantu nedrīkst pārkāpt. No tā, manuprāt, izriet, ka prasības celšana par pakalpojumu sniedzēja atbildību neatļauta darījuma gadījumā ir pakārtota tam, ka pakalpojumu lietotājs ievēro minētās direktīvas 58. pantā paredzēto paziņošanas procedūru, kuras termiņš nedrīkst pārsniegt trīspadsmit mēnešus no debitēšanas dienas.

41. Direktīvas 2007/64 31. apsvērumā ir skaidri norādīts, ka tas ir nosacījums, minot, ka tad, *ja* maksājumu pakalpojumu lietotājs ievēro paziņošanas termiņu, viņam būtu jābūt iespējai uzturēt savu prasījumu attiecībā uz neatļautu maksājumu.

42. Tādējādi, ja šīs tiesību normas lasa kopā, ir jāsecina, ka pakalpojumu lietotājs, kurš savam pakalpojumu sniedzējam nav paziņojis par neatļautu darījumu trīspadsmit mēnešu laikā no debitēšanas dienas, nevar izvirzīt prasījumu par pēdējā minētā atbildību⁸, tostarp saskaņā ar vispārējām tiesībām, un tādējādi nevar saņemt šī neatļautā darījuma summas atmaksu⁹.

43. Šo interpretāciju apstiprina minēto tiesību normu *konteksta* pārbaude, tostarp, pirmkārt, to “ārējais” konteksts, proti, sagatavošanas darbi, un, otrkārt, “iekšējais” vai sistēmiskais konteksts, citiem vārdiem sakot, to mijiedarbība ar citām Direktīvas 2007/64 tiesību normām, aplūkojot tās kopā¹⁰.

⁶ Skat. it īpaši spriedumu, 2019. gada 11. aprīlis, *Mediterranean Shipping Company (Portugal) – Agentes de Navegação* (C-295/18, EU:C:2019:320, 36. punkts).

⁷ Direktīvas 2007/64 75. pants attiecas uz pakalpojumu sniedzēja atbildību neizpildīta vai nepareizi izpildīta darījuma gadījumā.

⁸ Šo termiņu piemēro, izņemot, ja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nav sniedzis nepieciešamo informāciju. Skat. Direktīvas 2007/64 58. panta beigas un šo secinājumu 83.–85. punktu.

⁹ Pretēju interpretāciju, ko piedāvā Itālijas valdība, manuprāt, nevar atbalstīt. Pēc šīs valdības domām, Direktīvas 2007/64 58. un 60. panta attiecīgās piemērošanas jomas ietver to, ka, no vienas puses, pastāv maksājumu darījuma labošanas sistēma (kurā nozīme ir tikai trīspadsmit mēnešu termiņam) un, no otras puses, pakalpojumu sniedzēja vispārēja atbildības sistēma neatļauta darījuma gadījumā (bez termiņa ierobežojuma), kas papildinot viena otru.

¹⁰ Par kontekstuālo interpretāciju un tiesību normu “iekšējā” un “ārējā” konteksta ņemšanu vērā Savienības tiesībās skat. Lenaerts, K., un Gutiérrez-Fons, J., *Les méthodes d'interprétation de la Cour de justice de l'Union européenne*, Bruylant, 2021.

44. *Pirmkārt, no sagatavošanas darbiem izriet, ka sākotnējā priekšlikumā Komisijas direktīvai*¹¹ *nebija paredzēts tāds maksimālais termiņš kā Direktīvas 2007/64 58. pantā noteiktais, kurā pakalpojumu lietotājam būtu jāziņo par neatļautu darījumu. Bija tikai paredzēts, ka viņam nekavējoties jāinformē maksājumu pakalpojumu sniedzējs, tiklīdz viņš uzzina par šādu neatļautu darījumu, kļūdu vai jebkādu citu pārkāpumu. Pantā, kas attiecas uz maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildību un atbilst šīs direktīvas 60. pantam, nebija atsauces uz šo paziņošanas pienākumu.*

45. Tomēr drīz vien radās nepieciešamība ieviest vienotu noilguma termiņu, lai nodrošinātu tiesisko drošību maksājumu pakalpojumu lietotājam un sniedzējam neatļauta vai nepareizi veikta maksājumu darījuma gadījumā. Tas izriet no vairākiem Padomes priekšlikumiem¹², Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinuma¹³, kā arī Eiropas Parlamenta ziņojuma¹⁴ un dažādu Parlamenta komisiju atzinumiem¹⁵. Visi, kas piedalījās Direktīvas 2007/64 izstrādē, norādīja uz nepieciešamību garantēt šādu tiesisko drošību un šajā nolūkā paredzēt, ka maksājumu darījums šī termiņa beigās kļūst galīgs¹⁶.

46. Likumdošanas procesā¹⁷ tostarp tajā pašā pantā, kas attiecas uz maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildību, tika ierosināts iekļaut *nosacījumu*, ka šo pakalpojumu lietotājam ir pienākums maksimālajā termiņā savam pakalpojumu sniedzējam iepriekš paziņot, ka viens vai vairāki maksājumu darījumi nebija atļauti. Beigu beigās likumdevējs iekļāva šo paziņošanas pienākumu citā tiesību normā, šajā gadījumā Direktīvas 2007/64 58. pantā, kurā ir noteikts maksimālais trīspadsmit mēnešu termiņš, un tiesību normā par maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildību, proti, šīs direktīvas 60. pantā, tieši atsaucās uz minēto pienākumu.

47. Tādējādi likumdevējs skaidri nodibināja saikni starp maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildību un maksimālo termiņu, kas ir jāievēro šo pakalpojumu lietotājam, tāpēc pēc minētā termiņa beigām šis lietotājs vairs nevar celt prasību par sava pakalpojumu sniedzēja atbildību neatļauta darījuma gadījumā.

48. *Otrkārt, “iekšējais” vai sistēmiskais konteksts, kurā iekļauts Direktīvas 2007/64 58. un 60. pants, liecina par to pašu. No tā arī izriet, ka Savienības likumdevējs šajos pantos aplūkotajā jomā ir paredzējis pilnīgu saskaņošanu un ka nedrīkst pieņemt tiesību normas, kas atšķiras no pēdējā minētā pieņemtajām tiesību normām.*

¹¹ 2005. gada 1. decembra Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai “Kopienas Lisabonas programmas ieviešana – Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū un par Direktīvas 97/7/EK, 2000/12/EK un 2002/65/EK grozīšanu” (COM(2005) 603, galīgā redakcija; turpmāk tekstā – “priekšlikums direktīvai”). Skat. it īpaši šī priekšlikuma 45. un 49. punktu.

¹² Skat. it īpaši Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsts 2006. gada 15. jūnija priekšlikumus (starpiestāžu dokuments: 2005/0245(COD), 8623/06ADD 2).

¹³ 2006. gada 13. septembra atzinums par tematu “Kopienas Lisabonas programmas ieviešana – Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū un par Direktīvas 97/7/EK, 2000/12/EK un 2002/65/EK grozīšanu” (COM(2005) 603, galīgā redakcija). Skat. it īpaši atzinuma 4.7. punktu, kurā ierosināts nodibināt skaidru saikni starp prasību nekavējoties atmaksāt neatļautu maksājumu un viena gada termiņa ieviešanu, lai pieprasītu atlīdzināt neatļautos maksājumus.

¹⁴ Skat. 2006. gada 20. septembra ziņojumu par Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū un par Direktīvas 97/7/EK, 2000/12/EK un 2002/65/EK grozīšanu (COM(2005) 603 – C6-0411/2005 – 2005/0245(COD) FINAL A6-0298/2006 (it īpaši 239. grozījumu)).

¹⁵ Skat. Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas ziņojuma Ekonomikas un monetārajai komitejai 66. grozījumu Priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū un par Direktīvas 97/7/EK, 2000/12/EK un 2002/65/EK grozīšanu (COM(2005) 603 – C6-0411/2005 – 2005/0245(COD)).

¹⁶ Jāprecizē, ka, lai arī iestādes un struktūras piekrita noilguma termiņa ieviešanai, tās piedāvāja atšķirīgus termiņus, proti, no sešiem mēnešiem līdz diviem gadiem. Vienošanās tika panākta par trīspadsmit mēnešu termiņu, kas tika iekļauts Direktīvā 2007/64, turklāt jaunajā Direktīvā 2015/2366 tas tika atstāts negrozīts.

¹⁷ Skat. tekstu, par ko vienojās Padome 2006. gada 30. augustā, 47.a panta 1. izvēle.

49. Vispirms norādu, ka Direktīvā 2007/64 ir paredzēta maksājumu pakalpojumu lietotāja un šo pakalpojumu sniedzēja atbildības sistēma, kas aptver gan neatļautus maksājumu darījumus (it īpaši 58.–60. pants), gan neizpildītus vai nepareizi izpildītus darījumus (it īpaši 75. pants).

50. Visos šajos gadījumos izšķiroša nozīme ir maksājumu pakalpojumu lietotāja paziņošanas pienākumam trīspadsmit mēnešu termiņā, kas paredzēts Direktīvas 2007/64 58. pantā. To esmu pierādījis saistībā ar neatļautiem darījumiem. Neizpildītu vai nepareizi izpildītu darījumu gadījumā norādu, ka Direktīvas 2007/64 75. pantā, kas ir šīs direktīvas 60. panta ekvivalents, arī ir identiska atsauce uz šo 58. pantu, kurā ir precizēts, ka pakalpojumu sniedzēja atbildība iestājas, “neskarot 58. pantu”. Minētās direktīvas 31. apsvērumā ir apstiprināts, ka paziņošanas pienākums ir piemērojams gan neatļautiem, gan nepareizi veiktiem darījumiem un ka maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības iestāšanās par maksājumu darījumu nepareizu izpildi ir pakārtota paziņošanas termiņa ievērošanai.

51. Turpinājumā Direktīvas 2007/64 59. pantā saistībā ar pierādīšanas pienākumu gan neatļautu darījumu, gan nepareizi izpildītu darījumu gadījumā ir paredzēts, ka maksājumu pakalpojumu sniedzējam ir jāpierāda, ka darījumam tika noteikts autentiskums, tas tika precīzi reģistrēts un iegrāmatots.

52. Uzsveru, ka šajā 59. pantā ir paredzēta pierādīšanas pienākuma pāreja, uzliekot šo pienākumu nevis tam, kurš apgalvo par neatļauta darījuma esamību, proti, maksājumu pakalpojumu lietotājam, bet maksājumu pakalpojumu sniedzējam. No tā izriet, ka pēdējam minētajam trīspadsmit mēnešu laikā ir pienākums gandrīz automātiski un nekavējoties atmaksāt tāda darījuma summu, kuru lietotājs nebija atļāvis¹⁸.

53. Tādējādi Savienības likumdevējs ir izveidojis atbildības sistēmu, kuras pamatā ir trīs būtiski savstarpēji saistīti elementi, proti, maksājumu pakalpojumu lietotāja paziņošanas pienākums, kas noteikts Direktīvas 2007/64 58. pantā, pierādīšanas pienākuma noteikšana šo pakalpojumu sniedzējam, kas minēts šīs direktīvas 59. pantā, un visbeidzot pierādījumu neesamības gadījumā šī pakalpojumu sniedzēja atbildība atbilstoši minētās direktīvas 60. un 75. pantam atkarībā no tā, vai darījums nebija atļauts, nebija izpildīts vai bija izpildīts nepareizi.

54. No šīm tiesību normām izriet, ka šī maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības sistēma pret šo pakalpojumu lietotāju ir saskaņota sistēma. Šajā ziņā Direktīvas 2007/64 86. panta 1. punktā ir noteikts, ka, “ciktāl šajā direktīvā ir saskaņoti noteikumi, dalībvalstis nepatur spēkā un neievieš citus noteikumus kā vien tos, kas ir ietverti šajā direktīvā”. Saskaņā ar šī panta nosaukumu šī *saskaņošana* ir jāuzskata par *pilnīgu*. Uzsveru – lai nošķirtu saskaņotās tiesību normas no nesaskaņotajām, minētajā 86. pantā ir uzskaitītas Direktīvas 2007/64 tiesību normas, ar kurām dalībvalstīm ir piešķirta rīcības brīvība. Taču norādu, ka šajā uzskaitījumā nav iekļauts ne 58.–60. pants, ne 74.–78. pants.

55. No tā secinu, ka valsts tiesību normas, kas atšķiras no Direktīvas 2007/64 58.–60. panta un ar ko paredz iespēju celt prasību par maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildību pret šo pakalpojumu lietotāju, lai arī tas nebija paziņojis savam pakalpojumu sniedzējam par neatļautu maksājumu darījumu trīspadsmit mēnešu termiņā pēc neatļautas debitēšanas dienas, nebūtu saderīgas ar atbildības sistēmu, kas paredzēta šajā 58.–60. pantā, un būtu pretrunā pilnīgai saskaņošanai, kas ieviesta ar šo sistēmu.

¹⁸ Tomēr precizēju, ka saskaņā ar Direktīvas 2007/64 51. pantu, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs nav patērētājs, puses var vienoties, ka minētais 59. pants, kas ir labvēlīgs lietotājam, netiek piemērots. Tās var vienoties arī par citu laika periodu nekā to, kas paredzēts šīs direktīvas 58. pantā.

56. Tāpēc nevaru piekrist Itālijas valdības nostājai, saskaņā ar kuru valsts līgumiskās atbildības sistēma saskaņā ar vispārējām tiesībām var papildināt sistēmu, kas izveidota ar Direktīvu 2007/64, paredzot maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildību pret šo pakalpojumu lietotāju neatkarīgi no tā, vai pēdējais minētais ir ievērojis šīs direktīvas 58. pantā paredzēto termiņu, kurā ir jāpaziņo par neatļautu darījumu.

57. Direktīvas 2007/64 mērķi apstiprina šo interpretāciju.

58. Kā izriet no šīs direktīvas 1.–5. apsvēruma, Savienības likumdevējs ir vēlējis izveidot maksājumu pakalpojumu vienoto tirgu, aizstājot esošās 27 valstu sistēmas, kuru līdzaspastāvēšana izraisīja sajaukšanas iespējas un tiesiskās drošības trūkumu, ar saskaņotām tiesību normām, kuras definē maksājumu pakalpojumu lietotāju un sniedzēju tiesības un pienākumus.

59. No iepriekš minētās analīzes izriet, ka saskaņota atbildības sistēma par neatļautiem vai nepareizi veiktiem darījumiem, kas izveidota ar Direktīvu 2007/64, var vienlaikus pastāvēt ar citu konkurējošu atbildības sistēmu, kas noteikta valsts tiesībās un ir balstīta uz tiem pašiem faktiem un pamatiem, tikai tad, ja tā nekaitē ar šo direktīvu izveidotajai sistēmai un ja tā nelabvēlīgi neietekmē šīs pēdējās minētās mērķus un lietderīgo iedarbību¹⁹. Tāpēc konkurējoša atbildības sistēma, kurā neatļauta darījuma gadījumā pakalpojumu lietotājam tiktu atļauts izvirzīt prasījumus par pakalpojumu sniedzēja atbildību, kaut arī viņš nebija ievērojis trīspadsmit mēnešu termiņu, lai paziņotu par šo darījumu, būtu nesaderīga ar Direktīvu 2007/64.

60. Tādējādi ierosinu Tiesai uz pirmo jautājumu atbildēt, ka Direktīvas 2007/64 58. un 60. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem ieviestā maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības pret šo pakalpojumu lietotāju neatļautu maksājumu darījumu gadījumā sistēma izslēdz jebkādu citu atbildības sistēmu, kas balstīta uz šī pakalpojumu sniedzēja pienākumu neizpildi attiecībā uz šiem darījumiem, tāpēc maksājumu pakalpojumu lietotājs, kurš nav izpildījis savu paziņošanas pienākumu trīspadsmit mēnešu laikā no neatļautas debitēšanas dienas, vairs nevar izvirzīt prasījumus par maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildību.

B. Par galvotājam piemērojamo sistēmu (otrais prejudiciālais jautājums)

61. Ar otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai gadījumā, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs paziņošanai par neatļautu darījumu paredzētā termiņa neievērošanas dēļ vairs nevar celt prasību par civiltiesisko atbildību pret pakalpojumu sniedzēju par to, ka pēdējais minētais nav izpildījis savus ar šo darījumu saistītos pienākumus, Direktīvas 2007/64 58.–60. pants liedz arī šī lietotāja galvotājam atsaukties uz šī pakalpojumu sniedzēja – galvojuma saņēmēja – civiltiesisko atbildību par tiem pašiem faktiem, lai apstrīdētu garantētā parāda summu saskaņā ar vispārējās tiesībās paredzēto valsts sistēmu.

62. Francijas un Čehijas valdības uzskata, ka paziņošanas termiņš, kas piemērojams pakalpojumu lietotājam saskaņā ar Direktīvas 2007/64 58. pantu, ir attiecināms arī uz tā galvotāju, savukārt Komisija apgalvo, ka galvotājs neietilpst šī 58. panta piemērošanas jomā un tādējādi tam nav piemērojama ar šo direktīvu izveidotā atbildības sistēma neatļauta darījuma gadījumā, tāpēc viņš var celt prasību par šī pakalpojumu sniedzēja atbildību, pamatojoties uz valsts tiesībās paredzētajām vispārējām tiesībām.

¹⁹ Attiecībā uz ražotāja atbildību par produktiem ar trūkumiem skat. spriedumu, 2011. gada 21. decembris, *Dutruex* (C-495/10, EU:C:2011:869, 29. un 30. punkts).

63. Turpinājumā savā izklāstā pierādišu, ka, lai arī ar Direktīvu 2007/64 izveidotā pakalpojumu sniedzēja atbildības sistēma pret šo pakalpojumu lietotāju tika pilnībā saskaņota, šī sistēma tomēr neattiecas uz galvotāju.

64. Sākumā minēšu dažus apsvērumus par galvotāju un galvojuma līgumu.

65. *Galvotājs* garantē kreditoram, ka viņš veiks maksājumu, kas parādniekam būtu jāveic kreditoram saskaņā ar saistībām, kuras ir nodrošinātas ar galvojumu, proti, ka viņš samaksās kreditoram parādnieka parādu. Nekādā gadījumā galvotājam nav jāatmaksā lielāka summa par to, kas ir jāmaksā parādniekam²⁰. *Galvojuma līgums* ir līgums, ar ko galvotājs apņemas samaksāt kreditoram parādu, ja parādnieks nepilda savas saistības²¹. Tas būtībā ir līgums, kas papildina ar garantiju nodrošinātas saistības²². Tas arī atšķiras no līguma, ko parādnieks noslēdzis ar kreditoru. Tādējādi galvotājs ir trešā persona līgumam, kas saista parādnieku un tā kreditoru.

66. Galvojuma līgumi var būt ļoti dažādi. Tā kā šajā jomā nav veikta saskaņošana, uz šiem līgumiem attiecas dalībvalstu tiesību akti, kas var atšķirties būtiskos jautājumos²³. Arī galvotāja pienākumi var būt ļoti dažādi atkarībā no konkrēta galvojuma līguma un var atšķirties no tiem, kas jāpilda galvenajam parādniekam, bet tie neskar pienākumus, kas šim parādniekam ir jāpilda attiecībā pret kreditoru. Tādējādi galvotājs var apņemt galvot par visu galvenā parādnieka parādu vai tikai tā daļu un viņa saistību termiņš var būt ierobežots laikā salīdzinājumā ar tāda līguma ilgumu, kas saista parādnieku un tā kreditoru. Turklāt galvojuma iekasējamības diena, kas nevar būt pirms galvenā parāda atmaksāšanas dienas, var atšķirties no tās, un galvojuma līgumam var tikt piemērots cits likums nekā tas, kas piemērojams galvenajam parādam.

67. Pamatlietā banka, būdama kreditore, noslēdza līgumu ar parādnieci – sabiedrību GCA – un apstiprināja šai sabiedrībai kredīta piešķiršanu norēķinu kontā, atļaujot pārtērīna iespēju attiecīgajā bankas kontā. Turklāt banka noslēdza galvojuma līgumu ar LR, lai solidāri nodrošinātu tai sabiedrības GCA iespējamo parādu.

68. Atgādinu, ka pilnīga saskaņošana nenozīmē izsmēlošu saskaņošanu. Attiecībā uz direktīvām, kas it īpaši attiecas uz pārdevēju un piegādātāju atbildību pret patērētājiem, Tiesa ir nospriedusi, ka ar direktīvu *jomās, kuras tā reglamentē*, var būt veikta dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu “pilnīga saskaņošana”, tomēr atbildības jomā, uz ko attiecas direktīva, var būt “izsmēloši” saskaņoti tikai tajā minētie jautājumi²⁴.

69. Jēdziens “pilnīga saskaņošana” attiecas uz dalībvalstīm piešķirto rīcības brīvību un tādējādi to rīcības brīvības pakāpi transponēt savās valsts tiesībās Direktīvas 2007/64 tiesību normas, savukārt jēdziens “izsmēloša saskaņošana” attiecas uz šīs direktīvas *ratione materiae* piemērošanas jomu²⁵.

²⁰ Skat. Simler, P., *JurisClasseur Civil Code, fasc. 30: Cautionnement – Étendue*, 2019. gada 1. decembris.

²¹ Skat. Simler, P., *JurisClasseur Civil Code, Synthèse – Cautionnement – Caractères généraux et conditions d'efficacité*, 2020. gada 1. oktobris.

²² Skat. Simler, P., *JurisClasseur Civil Code, fasc. 65: Cautionnement – Extinction par voie principale – Causes de droit commun*, 2019. gada 15. decembris.

²³ Kādu laiku Savienības likumdevējam bija nodoms reglamentēt visas dalībvalstu līgumtiesības, tostarp galvotāja tiesības, lietojot vispārēju ietvaru, bet šis projekts nebija sekmīgs, un tika saglabāta uz atsevišķām nozarēm vērsta pieeja. Skat. Komisijas Paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei – Saskaņotākas Eiropas līgumtiesības – Rīcības plāns (OV 2003, C 63, 1. lpp.).

²⁴ Skat. spriedumu, 2009. gada 4. jūnijs, *Moteurs Leroy Somer* (C-285/08, EU:C:2009:351, 25. punkts).

²⁵ Šajā ziņā piekritu ģenerālvokāta M. Špunara [M. Szpunar] paskaidrojumam, kuru viņš sniedzis lietā *Kamenova* (C-105/17, EU:C:2018:378, 15. zemsvītras piezīme, kas attiecas uz 33. punktu).

70. Citiem vārdiem sakot, kā esmu uzsvēris atbildē uz pirmo jautājumu, saskaņošana var būt *pilnīga* tādā nozīmē, ka, transponējot konkrētas Direktīvas 2007/64 tiesību normas, šajā gadījumā šīs direktīvas 58.–60. pantu, dalībvalstīm nav rīcības brīvības. Tās nevar ieviest kādu noteikumu, kas atšķiras no šajos pantos ietvertajiem. Savukārt saskaņošana *nav izsmelīga*, to izprotot tādā nozīmē, ka tā tiek veikta tikai tajās jomās, uz kurām īpaši attiecas minētā direktīva, un ārpus šīm jomām dalībvalstis var brīvi pieņemt tiesību aktus, ja vien tie nelabvēlīgi neietekmē šīs direktīvas lietderīgo iedarbību.

71. Tādējādi šajā posmā ir jāpārbauda ar Direktīvu 2007/64 aptvertās civiltiesiskās atbildības jomas tvērums.

72. Manuprāt, atbildības sistēma, uz ko attiecas Direktīva 2007/64, skar attiecības starp maksājumu pakalpojumu lietotāju un šo pakalpojumu sniedzēju. Tā nereglementē attiecības starp šo pakalpojumu sniedzēju un tādu trešo personu kā galvotājs.

73. Vispirms tas izriet no Direktīvas 2007/64 58.–60. panta, kuros ir minēts tikai maksājumu pakalpojumu lietotājs un maksātājs, no vienas puses, un maksājumu pakalpojumu sniedzējs, no otras puses. Taču galvotājs nav ne maksājumu pakalpojumu lietotājs, ne maksātājs.

74. Proti, maksājumu pakalpojumu lietotājs saskaņā ar Direktīvas 2007/64 4. panta 10. punktā sniegto definīciju ir “fiziska vai juridiska persona, kas izmanto maksājuma pakalpojumu kā maksātājs vai maksājuma saņēmējs, vai gan kā maksātājs, gan kā maksājuma saņēmējs”.

75. Šīs direktīvas 4. panta 7. punktā maksātājs ir definēts kā maksājumu konta turētājs, kas atļauj veikt maksājuma uzdevumu no šā maksājumu konta, vai gadījumā, ja nav maksājumu konta, tad persona, kas dod rīkojumu par maksājumu darījumu²⁶.

76. Tādējādi uz tādu galvotāju kā LR nevar attiecināt nevienu no šīm abām kategorijām, un līdz ar to viņu nevar uzskatīt par maksātāju šī 4. panta 10. punkta izpratnē. Viņš nav arī ne maksājuma saņēmējs, ne maksājumu pakalpojumu sniedzējs.

77. No tā izriet, ka galvotājs ir trešā persona attiecībā uz Direktīvā 2007/64 minēto maksājumu pakalpojumu lietotāju un maksājumu pakalpojumu sniedzēju, kā esmu norādījis šo secinājumu 65. punktā, un ka viņš neietilpst šīs direktīvas *ratione personae* piemērošanas jomā.

78. Šo interpretāciju apstiprina Direktīvas 2007/64 apsvērumi. Tās 5. apsvērumā ir uzsvērts, ka šajā direktīvā ir definētas maksājumu pakalpojumu lietotāju un sniedzēju tiesības un pienākumi. Direktīvas 6. apsvērumā ir precizēts, ka nebūtu pareizi, ja [ar šo tiesisko sistēmu] reglamentētu visas darbības jomas.

79. Visbeidzot Direktīvas 2007/64 47. apsvērumā ir precizēts, ka šī direktīva attiecas tikai uz maksājumu pakalpojumu lietotāja un maksājumu pakalpojumu sniedzēja savstarpējām līgumsaistībām un atbildību. Šis precizējums ir pārņemts minētās direktīvas 1. panta 2. punktā, kurš attiecas uz tās priekšmetu un saskaņā ar kuru minētajā direktīvā ir noteiktas attiecīgi maksājumu pakalpojumu sniedzēju un lietotāju tiesības un pienākumi.

²⁶ Tiesa 2019. gada 11. aprīļa spriedumā *Mediterranean Shipping Company (Portugal) – Agentes de Navegação* (C-295/18, EU:C:2019:320, 53. un 54. punkts) nosprieda, ka jēdziens “maksājumu pakalpojumu lietotājs” Direktīvas 2007/64 58. panta izpratnē ir attiecināms arī uz maksājumu konta turētāju, no kura tiešā debeta maksājumi ir veikti bez viņa piekrišanas.

80. No Direktīvas 2007/64 noteikumiem, lasot tos kopsakarā ar tās apsvērumiem, izriet, ka tā nereglamentē attiecības starp maksājumu pakalpojumu sniedzēju un šo pakalpojumu lietotāja galvotāju.

81. Tādējādi es tāpat kā Komisija uzskatu, ka maksājumu pakalpojumu sniedzēja un šo pakalpojumu lietotāja galvotāja attiecības nekādā gadījumā neietilpst Direktīvas 2007/64 piemērošanas jomā.

82. Šādi jāsaprot arī ar šo direktīvu izveidotā atbildības sistēma.

83. Šī sistēma ir balstīta uz maksājumu pakalpojumu lietotāja un šo pakalpojumu sniedzēja tiesību un pienākumu kopumu, un būtiska nozīme tajā ir tam, ka maksājumu pakalpojumu sniedzējs informē pakalpojumu lietotāju.

84. Proti, informēšana ir viens no Direktīvas 2007/64²⁷ mērķiem, un šīs direktīvas III sadaļa attiecas tikai uz to. Šai informācijai ir izšķiroša nozīme, jo tā ļaus maksājumu pakalpojumu lietotājam uzzināt par neatļauta darījuma esamību, paziņot par to savam pakalpojumu sniedzējam minētās direktīvas 58. pantā paredzētajā termiņā un attiecīgā gadījumā celt prasību par pakalpojumu sniedzēja atbildību. Uzsveru, ka saskaņā ar šo 58. pantu par neatļautu darījumu ir jāpaziņo ne vēlāk par trīspadsmit mēnešiem pēc debitēšanas dienas, “izņemot gadījumus, ja attiecīgā gadījumā maksājumu pakalpojumu sniedzējs nav sniedzis vai darījis pieejamu informāciju par šo maksājumu darījumu atbilstīgi III sadaļai”²⁸.

85. Tādējādi trīspadsmit mēnešu termiņš ir piemērojams tikai tad, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs ir ticis informēts. Norādu, ka paziņošanas pienākums trīspadsmit mēnešu laikā pēc neatļautas debitēšanas dienas nozīmē, ka maksājumu pakalpojumu lietotājs pārbauda savus kontus vismaz vienreiz gadā.

86. Tādējādi pastāv līdzsvars, pirmkārt, starp maksājumu pakalpojumu sniedzēja informēšanas pienākumu, otrkārt, maksājumu pakalpojumu lietotāja rūpības pienākumu, kas saistīts ar viņam noteikto paziņošanas pienākumu noteiktajā termiņā, un, treškārt, šī pakalpojumu sniedzēja atbildības neatkarīgi no vainas iestāšanos, kur lietotājam nav jāpierāda pārkāpuma vai nolaidības esamība.

87. Savukārt maksājumu pakalpojumu lietotājam sniegtā priekšrocība nekavējoties saņemt ar neatļautu darījumu saistītus maksājumus, ja viņš ievēro Direktīvas 2007/64 58. pantā noteikto paziņošanas termiņu, nozīmē tiesiskās drošības piešķiršanu maksājumu pakalpojumu sniedzējam, ciktāl šo pakalpojumu lietotājs vairs nevar apstrīdēt neatļautus maksājumu darījumus pēc šī termiņa beigām.

88. Šis līdzsvars tomēr neattiecas uz tādu trešo personu kā galvotājs. It īpaši, tā kā šī galvotāja rīcībā nav informācijas, kura maksājumu pakalpojumu lietotājam ir paziņota saskaņā ar Direktīvu 2007/64 un kurai piesaistīts šīs direktīvas 58. pantā noteiktais trīspadsmit mēnešu termiņš, šo noilguma termiņu viņam nevar piemērot.

²⁷ Skat. Direktīvas 2007/64 1. panta 2. punktu, kurā ir paredzēti noteikumi par informēšanas prasībām attiecībā uz maksājumu pakalpojumiem.

²⁸ Mans izcēlums.

89. Tādējādi, tā kā minētajā direktīvā nav tiešas tiesību normas par to, ka atbildības sistēma attiecībā uz maksājumu pakalpojumu lietotāju un šo pakalpojumu sniedzēju ir piemērojama arī tādai trešai personai kā galvotājs, manuprāt, nebūtu pamatoti piemērot šo sistēmu galvotājam.

90. Francijas un Čehijas arguments, saskaņā ar kuru, ja galvotājam atļautu apstrīdēt parāda summu pēc trīspadsmit mēnešu termiņa beigām, tiktu apietas Direktīvā 2007/64 noteiktās prasības un mazināta šīs direktīvas lietderīgā iedarbība, nekādā gadījumā nav pierādīts, un, manuprāt, tas nevar būt sekmīgs.

91. Tā pamatā ir būtiski atšķirīgais galvojuma līguma un maksājumu pakalpojumu līguma raksturs.

92. Kā esmu uzsvēris šo secinājumu 65. punktā, galvojuma mērķis ir *nodrošināt* parādnieka parādu attiecībā pret tā kreditoru. Tādējādi galvojuma līgums dod iespēju kredītiestādei saņemt parādnieka maksājamā parāda atmaksu. Taču tās ir cita veida līgumiskas attiecības nekā tās, kas saista maksājumu pakalpojumu lietotāju un aizdevēju, un tās skar tikai kredītiestādi kā kreditoru un parāda galvotāju.

93. Tas, ka pēc Direktīvas 2007/64 58. pantā paredzētā trīspadsmit mēnešu termiņa beigām maksājumu pakalpojumu sniedzējam vairs nav pienākuma atlīdzināt šo pakalpojumu lietotājam ar neatļautu maksājumu darījumu saistītu summu un ka šis pēdējais minētais vairs nevar apstrīdēt veiktos maksājumu darījumus, neatbrīvo šo pakalpojumu sniedzēju no viņa rūpības pienākuma šo darījumu izpildē.

94. Maksājumu pakalpojumu sniedzējam maksājumu darījumi ir jāveic pareizi. Tādējādi, ja tas pieļauj nolaidību un nepārbauda, vai pakalpojumu lietotājs ir atļāvis maksājumu darījumus, un ja tā nolaidības dēļ rodas zaudējumi tādai trešai personai kā galvotājs, nekas neliedz trešai personai vērst pret to prasījumus sakarā ar atbildību, ja tas ir atļauts valsts tiesību aktos. Uzsveru, ka galvojumu nereglamentē ne Direktīva 2007/64, ne arī kāda cita direktīva, bet to reglamentē valsts tiesību normas, kurās var paredzēt, ka galvotājam ir jāpilda savi pienākumi, kuri atšķiras no tiem, kas noteikti attiecībās starp galveno parādnieku un kreditoru un kas tos neskar²⁹. Ar šiem noteikumiem it īpaši var tikt atļauts samazināt galvotājam parāda summu, kuru nodrošināt viņš sākotnēji bija apņēmis. Atbilstoši šiem noteikumiem galvotājs var pieprasīt zaudējumu atlīdzību un attiecīgā gadījumā ar šo zaudējumu atlīdzību saņemt kompensāciju par parādu, par kuru viņš ir galvojis.

95. Tas, ka galvotājs var atsaukties uz valsts tiesībām, lai samazinātu savas saistības pret kreditoru, nekādā ziņā neietekmē līgumiskās attiecības starp kredītiestādi, kas ir maksājumu pakalpojumu sniedzējs, un parādnieku, kas ir šo pakalpojumu lietotājs. Tas it īpaši neietekmē parāda summu, kas tam ir jāatmaksā šim pakalpojumu sniedzējam un kas var ietvert summas saistībā ar neatļautiem darījumiem, par kuriem netika paziņots Direktīvas 2007/64 58. pantā paredzētajā trīspadsmit mēnešu termiņā.

96. Vēlreiz atgādinu, ka galvojums ir *papildu* nodrošinājums kredītiestādei un tā mērķis ir garantēt galvenā parāda samaksu. Tādējādi, ja galvotājs īsteno savus prasījumus un viņam ar kompensācijas palīdzību izdodas samazināt savu parāda summu kredītiestādei un pat ja viņš tiek atbrīvots no savām saistībām pret kredītiestādi, tas neietekmē šīs iestādes prasījumu pret galveno parādnieku un tādējādi neietekmē Direktīvas 2007/64 lietderīgo iedarbību.

²⁹ Skat. šo secinājumu 66. punktu.

97. Kā norādīja Komisija, likumdevējs nav uzskatījis par pareizu risinājumu attiecināt Direktīvā 2007/64 paredzēto atbildības sistēmu arī uz trešām personām, uzskatot, ka sistēmai, kas piemērojama attiecībās starp maksājumu pakalpojumu sniedzēju un šo pakalpojumu lietotāju, ir jābūt pietiekamai, lai reglamentētu būtiskos ar maksājumu darījumiem saistītos prasījumus un samazinātu neatļautu un nepareizi veiktu darījumu risku un sekas³⁰.

98. Tādējādi uzskatu, ka galvotāja iespējamie prasījumi par kreditora atbildību, ja tie ir atļauti ar valsts tiesību aktiem, ir *citu prasījumu* piemērs, ko var izvirzīt saskaņā ar valsts tiesību aktiem Direktīvas 2007/64 47. apsvēruma izpratnē un kas nekādā ziņā neietekmē šīs direktīvas lietderīgo iedarbību.

V. Secinājumi

99. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *Cour de cassation* (Francija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/64/EK (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK, 58.–60. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem ieviestā maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības neatļautu maksājumu darījumu gadījumā sistēma izslēdz jebkādu citu atbildības sistēmu, kura ir balstīta uz šī pakalpojumu sniedzēja pienākumu neizpildi, veicot šos darījumus, tāpēc maksājumu pakalpojumu lietotājs, kurš nav izpildījis savu paziņošanas pienākumu trīspadsmit mēnešu laikā pēc neatļautas debitēšanas dienas, vairs nevar izvirzīt prasījumus par maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildību.
- 2) Direktīvas 2007/64 58.–60. pantam nav pretrunā tas, ka neatļauta maksājumu darījuma gadījumā persona, kas nav maksājumu pakalpojumu lietotājs, tāda kā viņa galvotājs, var izvirzīt prasījumus par maksājumu pakalpojumu sniedzēja civiltiesisko atbildību saskaņā ar vispārējām tiesībām, tostarp tad, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs nebija informējis šo pakalpojumu sniedzēju trīspadsmit mēnešu termiņā no neatļautas debitēšanas dienas.

³⁰ Skat. Direktīvas 2007/64 31. apsvērumu.